

O'QITUVCHINING INNOVATSION FAOLIYATI: ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMINING ENG MUHIM TALABI

Fayzullayeva Rohatoy Nematullayevna

*Denov tumanidagi 46-umumiy o'rta ta'lim maktabining
boshlang'ich sinf o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'qituvchining innovatsion faoliyati va uning zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rni tahlil qilinadi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, ularning o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada innovatsion faoliyatni amalga oshirishda duch kelinadigan asosiy qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish yo'llari yoritilgan. O'qituvchining ijodiy yondashuvi, yangi metodlarni qo'llash va ta'lim sifatini oshirishdagi dolzarb masalalar bo'yicha tavsiyalar keltirilgan. Mazkur maqola innovatsion pedagogik yondashuvlarni rivojlantirishga qiziquvchilar uchun foydali bo'ladi.

Kalit so'zlar: Innovatsion faoliyat, zamonaviy ta'lim, pedagogik texnologiyalar, o'qituvchi mahorati, ta'lim sifatini oshirish, yangi pedagogik yondashuvlar, ta'lim innovatsiyalari.

Kirish

Zamonaviy ta'lim jarayoni jadal rivojlanib borayotgan texnologiyalar, globallashuv va yangi pedagogik yondashuvlarni qo'llashni talab qilmoqda. O'quvchilarni o'ziga xos fikrlashga, ijodiy yondashuvga va amaliy ko'nikmalarga o'rgatish bugungi kun o'qituvchisining muhim vazifalaridan biriga aylangan. Bu esa ta'lim tizimiga innovatsion faoliyatni joriy etishni zaruratga aylantiradi. Innovatsion faoliyat bu – yangi pedagogik texnologiyalar va strategiyalarni o'quv jarayoniga tatbiq etish orqali ta'lim sifatini oshirish jarayonidir. Jumladan, raqamli texnologiyalarni qo'llash, interaktiv dars metodikalarini ishlab chiqish va fanlararo yondashuvni shakllantirish orqali o'qituvchilar nafaqat o'quvchilar qiziqishini oshiradi, balki ularning chuqur bilim olishiga zamin yaratadi. Ushbu maqolada o'qituvchining innovatsion faoliyatining mohiyati, uning ta'limdagi o'rni va samaradorligi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashning amaliy misollari va bu yo'nalishdagi qiyinchiliklarni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar yoritiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion faoliyat – o'qituvchining ijodkorlik, tadqiqotchilik va pedagogik mahoratini birlashtirgan holda o'quv jarayonini tashkil etish usulidir. Bu faoliyat ta'limda ilg'or metodlarni qo'llash, yangi texnologiyalarni tatbiq etish va o'quvchilarning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishni maqsad

qiladi. Innovatsion faoliyatning asosiy ahamiyati shundaki, u o'quv jarayonini samarali, qiziqarli va o'quvchilarning shaxsiy ehtiyojlariga moslashtirishga imkon beradi. Ta'lim jarayonida o'qituvchining innovatsion yondashuvi, avvalo, o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Bu o'quvchilarni nafaqat nazariy bilimlar bilan qurollantirish, balki ularni amaliy faoliyatga tayyorlashda ham muhimdir. Innovatsion faoliyat o'qituvchining an'anaviy o'qitish usullaridan chiqib, yangi yondashuvlarni kashf qilish va o'z ishini zamonaviy talablar asosida tashkil etishini talab qiladi.

Innovatsion faoliyat o'quvchilarni faqat bilim olishga emas, balki mustaqil fikrlash, ijodiy yondashish va hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltiradi. Bu jarayon o'quvchilarning quyidagi jihatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi:

1. Ijodiy fikrlash: Yangi pedagogik metodlar va interaktiv darslar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etishni, ijodiy yechimlarni taklif qilishni o'rganadilar.

2. Tanqidiy fikrlash: Muammoli vazifalar va tadqiqot asosida ta'lim o'quvchilarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini oshiradi. Ular voqealarni tahlil qilish, dalillarni solishtirish va xulosa chiqarishni o'zlashtiradilar.

3. Jamoaviy ishlash ko'nikmalari: Innovatsion faoliyat jamoaviy loyihalar orqali o'quvchilarni birgalikda ishlash, mas'uliyatni bo'lishish va bir-birini qo'llab-quvvatlashga o'rgatadi.

4. Amaliy ko'nikmalar: Innovatsion faoliyat orqali o'quvchilar nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llashga o'rganadilar. Masalan, texnologiya darsida ishlab chiqarish jarayonlari bilan tanishish yoki biologiya fanida laboratoriya ishlari o'tkazish.

O'qituvchining innovatsion faoliyatidagi qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish

Innovatsion faoliyatni tashkil etishda o'qituvchilar turli qiyinchiliklarga duch keladi. Ulardan ba'zilar:

- Texnik imkoniyatlarning yetishmasligi: Ba'zi ta'lim muassasalarida zamonaviy texnologik vositalarning mavjud emasligi innovatsion faoliyatni to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qiladi. Buni hal etish uchun davlat tomonidan ta'lim tizimini texnologik qo'llab-quvvatlash muhimdir.
- O'qituvchilarning malakasini oshirish zarurati: Innovatsion texnologiyalarni samarali qo'llash uchun o'qituvchilarni maxsus trening va kurslarda o'qitish lozim. Bu jarayon innovatsion ta'limning sifatini oshiradi.
- Rag'batlantirish tizimining yetarli emasligi: O'qituvchilarning innovatsion faoliyatga qiziqishini oshirish uchun moddiy va ma'naviy rag'bat tizimini kuchaytirish lozim.

An'anaviy yondashuvlarning ustunligi: Ba'zi o'qituvchilar innovatsion usullardan foydalanishda qiyinchilik sezadilar yoki eski metodlardan voz kechishni istamaydi. Buni bartaraf etish uchun yangi yondashuvlarning afzalliklarini ko'rsatish va ularga o'rgatish kerak.

O'qituvchining innovatsion faoliyati ta'lim tizimining rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu faoliyatni rivojlantirish uchun quyidagilar tavsiya etiladi:

1. Ta'lim muassasalarini zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlash.
2. O'qituvchilarni muntazam malaka oshirish kurslari va treninglarga jalb qilish.
3. Innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash uchun grant va mukofot tizimlarini joriy etish.
4. Pedagogik innovatsiyalarni ommalashtirish uchun seminarlar, tajriba almashish dasturlari tashkil etish.

Innovatsion faoliyat orqali o'qituvchilar ta'lim jarayonini yanada sifatli, qiziqarli va o'quvchilarning kelajak hayotiga mos ravishda tashkil etadilar. Bu esa zamonaviy ta'lim tizimining eng asosiy talablaridan biridir. O'qituvchining innovatsion faoliyati bugungi kun ta'lim tizimining eng dolzarb masalalaridan biridir. Ta'lim jarayonida innovatsiyalarni joriy etish orqali o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlari, balki amaliy ko'nikmalari va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish mumkin. Zamonaviy dunyoda bilimga ega bo'lish yetarli emas; o'quvchilar bilimni amalda qo'llashni, mustaqil fikrlashni va muammolarni yechishni o'rganishlari zarur. Shu nuqtai nazardan, o'qituvchining innovatsion faoliyati ta'lim sifati va mazmunini yuqori darajaga ko'taruvchi asosiy vositalardan biri hisoblanadi. Innovatsion faoliyatning ta'limga ta'siri keng ko'lamlidir. Birinchidan, bu jarayon o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularda yangi bilimlarni egallashga nisbatan ichki motivatsiyani shakllantiradi. Ikkinchidan, zamonaviy texnologiyalarni dars jarayonida qo'llash o'quvchilarning raqamli savodxonligini oshirish bilan birga, ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlaydi. Uchinchidan, fanlararo yondashuvlar va ijodiy usullar yordamida bilim olish jarayoni shaxsiylashtirilib, har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga mos ravishda tashkil etiladi. Shu bilan birga, innovatsion faoliyat o'qituvchidan katta mas'uliyat va o'z ustida ishlashni talab qiladi. Dastlabki qiyinchiliklarga qaramay, innovatsion yondashuvlar o'zining samaradorligini ko'rsatib kelmoqda. Masalan, muammoli ta'lim, gamifikatsiya, raqamli vositalardan foydalanish kabi metodlar ta'lim jarayonini qiziqarli va natijador qiladi. Innovatsion faoliyatning samarali bo'lishi uchun o'qituvchilarni malaka oshirish kurslariga jalb qilish, ularni texnologik jihatdan qo'llab-quvvatlash va moddiy rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega. Ta'limda innovatsiyalarni joriy etish nafaqat ta'lim sifati, balki jamiyat taraqqiyoti uchun ham muhimdir. Innovatsion yondashuvlar orqali o'quvchilar bilimga ega bo'lish bilan birga, o'z sohalarida yetakchilik qilishga, jamoa bo'lib ishlashga va ijodiy yechimlarni topishga qodir shaxslarga aylanadilar. Shu boisdan, o'qituvchilarning

innovatsion faoliyatini rivojlantirish davlat siyosati va ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishi bo'lishi lozim.

Xulosa

O'qituvchining innovatsion faoliyati ta'lim jarayonini zamonaviy ehtiyojlarga moslashtirish, yosh avlodni intellektual, ijodiy va axloqiy jihatdan yetuk shaxslar sifatida tarbiyalash uchun strategik vositadir. Ta'lim tizimi innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlagan taqdirdagina jamiyat taraqqiyoti uchun muhim bo'lgan yuqori malakali, zamonaviy fikrlaydigan avlodni yetishtirish mumkin. Shu sababli, ta'limda innovatsiyalarni keng miqyosda rivojlantirish va ommalashtirish hozirgi zamonning eng dolzarb vazifalaridan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimova D. "Zamonaviy ta'lim tizimida interaktiv metodlar". Samarqand: Zarafshon nashriyoti, 2020.
2. Hasanov S. "Ta'limda innovatsion texnologiyalarni qo'llashning asosiy tamoyillari". Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2019.
3. Polat E.S., Buharkina M.Yu. "Innovatsion ta'lim texnologiyalari". Moskva: Akademiya nashriyoti, 2021.
4. Vygotskiy L.S. "O'qitishda innovatsion yondashuvlar". Moskva: Prosveshchenie, 2020.
5. Yusupov M.B. "Interaktiv darslarni tashkil etish usullari". Termiz: Ilm nashriyoti, 2021.
6. World Bank. "Modernizing Education Systems through Innovation". Vashington, 2023.
7. Ahmadjonov A. "Zamonaviy pedagogikaning nazariy va amaliy asoslari". Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti nashriyoti, 2020.